

एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेतर्गत
स्वयंसहाय्यता बचत गट / महिला मंडळ यांना स्वस्त
धान्य दुकानामधून खरेदी पध्दतीने गहू / तांदूळ^१
उपलब्ध करून देणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

महिला व बाल विकास विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक-एबाबि-२००५ /प्र.क्र.२३३ /का-५
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मंत्रालय,मुंबई - ३२.
दिनांक- ०५ /०४ /२००६.

वाचा - महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक एबाबि २००४/ प्र क २३३/ का ५,
दिनांक २८.१०.२००५.

प्रस्तावना :- एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेतर्गत पूरक पोषण आहार पुरवठयासंदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिनांक ७.१०.२००४ रोजी दिलेल्या आदेशानुसार राज्यात आहार पुरवठयाच्या कार्यपद्धतीमध्ये संदर्भाधीन दिनांक २८.१०.२००५ च्या शासन निर्णयान्वये आमूलाग्र बदल करून पूरक पोषण आहार पुरवठयाची योजना स्वयंसहाय्यता बचत गट / महिला मंडळ यांचेमार्फत राबविण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. त्यानुसार बचत गट / महिला मंडळ यांना अंगणवाडीमध्ये तयार आहाराचा पुरवठा करणे सोईचे व्हावे व त्यांना एकात्मिक बाल विकास योजनेसाठी केंद्र शासनाकडून Wheat Based Nutrition Programme अंतर्गत प्राप्त होणारा अनुदानित दराचा (BPL Rate) गहू / तांदूळ उपलब्ध व्हावा याकरिता उक्त शासन निर्णयामधील परिच्छेद क्रमांक १८ मध्ये “ या योजनेतर्गत केंद्र शासनाकडून बी.पी.एल. दराने मिळणारा तांदूळ / गहू सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमार्फत स्वस्त धान्य दुकानामधून खरेदी पध्दतीने उपलब्ध करून देणेबाबत स्वतंत्रपणे आदेश निर्गमित करण्यात येतील” असे नमूद करण्यात आले आहे. त्यानुसार एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेअंतर्गत बचत गट / महिला मंडळ यांना स्वस्त धान्य दुकानामधून खरेदी पध्दतीने गहू / तांदूळ उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय :- एकात्मिक बाल विकास सेवा योजने करीता केंद्र शासनाकडून Wheat Based Nutrition Programme अंतर्गत प्राप्त होणारा अनुदानित दराचा (BPL Rate) गहू / तांदूळ अंगणवाड्यांना तयार आहाराचा पुरवठा करण्यासाठी नियुक्त करण्यात आलेल्या स्वयंसहाय्यता बचत गट / महिला मंडळ यांना स्वस्त धान्य दुकानामधून खरेदी पध्दतीने उपलब्ध करून देण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. त्यासाठी

बचत गट / महिला मंडळ यांना स्वस्त धान्य दुकानामधून खरेदी पध्दतीने गहू / तांदूळ उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही खालीलप्रमाणे करण्यात यावी.

- १) बचत गट / महिला मंडळ यांना स्वस्त धान्य दुकानामधून गहू / तांदूळ उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागांतर्गत सार्वजनिक वितरण व्यवस्था यंत्रणेने करावी.
- २) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेसाठी केंद्र शासनाकडून गहू आधारित पोषण आहार कार्यक्रम (Wheat Based Nutrition Programme) अंतर्गत गहू / तांदूळ यांचे नियतन प्राप्त झाल्यानंतर आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांनी प्रत्येक जिल्ह्यात कार्यरत असलेल्या ग्रामीण, आदिवासी आणि नागरी प्रकल्पातील अंगणवाड्यांची एकूण संख्या तसेच त्या त्या जिल्ह्यामध्ये जिल्हास्तरीय समितीमार्फत ठरविण्यात आलेल्या पाककृती त्याचप्रमाणे बचत गट / महिला मंडळ यांची स्वस्त धान्य दुकानातून गहू / तांदूळ खरेदी करण्याची मागणी इ. बाबी विचारात घेऊन जिल्हा निहाय / तालुकानिहाय गहू / तांदूळाचे आणि गव्हाचे नियतन मंजूर करण्यात यावे. त्यानुसार जिल्हासाठी सदर मंजूर नियतनाच्या आधारे केंद्र शासनाने निश्चित केलेल्या बी.पी.एल.दराने (म्हणजे सध्याचा दर गहू रु.४१५/- प्रति किंवटल व तांदूळ रु. ५६५/- प्रति किंवटल याप्रमाणे) एका महिन्यासाठी लागणारी रक्कम धनादेशाब्दारे आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांनी संबंधित जिल्हा पुरवठा अधिका-याकडे सुरुवातीला एकदाच (one Time Payment) जमा करावी.
- ३) जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांनी वरीलप्रमाणे जमा होणारी रक्कम जिल्हाधिकारी यांच्या वैयक्तिक निधी लेख्यामध्ये (पी.एल.ए. मध्ये) जमा करावी आणि त्यामधून एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेअंतर्गत धान्याची उचल करण्यासाठी भारतीय अन्न महामंडळाकडे केंद्रीय विक्री दराने (BPL दराने) धान्याची (गहू व तांदूळ) रक्कम भरण्यात यावी. त्यानंतरचे कालावधीसाठी गहू व तांदूळाचे नियतन उचलण्यासाठी धान्याच्या विक्रीतून चक्राकार (By Rotating Method) पध्दतीने निधी उपलब्ध राहील.जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांनी त्यांचे प्राथमिक पध्दतीनुसार त्यांचे यंत्रणेमार्फत भारतीय अन्न महामंडळाच्या गोदामातून धान्याची (गहू व तांदूळ) उचल करावी व त्याची तालुक्यांना मंजूर करण्यात आलेल्या नियतनानुसार तालुक्याच्या गोदामात साठवणूक करावी.
- ४) संबंधित बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांनी अंगणवाडीनिहाय गहू / तांदूळाचे नियतन मंजूर करावे. तसेच बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांनी प्रकल्पामध्ये आहार पुरवठा करण्यासाठी

नियुक्त करण्यात आलेल्या व स्वस्त धान्य दुकानातून गहू / तांदूळ खरेदी करण्यास इच्छूक असलेल्या बचत गट / महिला मंडळ यांची यादी अंगणवाडीस्थित नजीकच्या स्वस्त धान्य दुकानदारास तसेच संबंधित तहसिलदार यांना उपलब्ध करून दयावी.

- ५) बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत अंगणवाडी निहाय गहू / तांदूळ यांचे नियतन मंजूर करण्यात आल्यानंतर तहसिलदार यांनी अंगणवाडयांची संख्या व त्यांना मंजूर करण्यात आलेले नियतन इ. बाबी लक्षात घेऊन अंगणवाडयांना जवळ असणा-या स्वस्त धान्य दुकानदारांना आवश्यकतेनुसार गहू व तांदुळाचे नियतन निश्चित करावे.
- ६) स्वस्त धान्य दुकानदाराने बर्हिगोदाम दराने मंजूर गहू व तांदुळाच्या नियतनाची रक्कम तहसिलदाराकडे जमा केल्यानंतर स्वस्त धान्य दुकानदारांना धान्याचे (गहू व तांदूळ) नियतन वितरीत करण्यात यावे.
- ७) स्वस्त धान्य दुकानदारांनी किरकोळ विक्री दराने बचत गट / महिला मंडळ यांना खरेदी पध्दतीने गहू व तांदूळ उपलब्ध करून दयावा.
- ८) स्वस्त धान्य दुकानदाराने गहू व तांदूळ याची खरेदी करणा-या बचत गट / महिला मंडळ यांचे नाव, पत्ता व वाटप केलेल्या धान्याच्या नोंदीचे स्टॉक रजिस्टर ठेवावे.
- ९) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेतर्गत बचत गट/ महिला मंडळ यांना गहू आणि तांदूळ उपलब्ध करून देण्यासाठी धान्याचे दर खालील तक्त्याप्रमाणे असतील.

शिधावस्तू	केंद्रीय विक्री केंद्र (रुपये /किवटल)	बर्हिगोदाम दर (रुपये /किवटल)	दुकानदारांचे मार्जिन (रुपये /किवटल)	किरकोळ विक्री दर (रुपये /किलो)
गहू	४१५	४६५	३५	५.००
तांदूळ	५६५	६३३	४२	६.७५

- १०) जिल्हानिहाय / तालुकानिहाय अंगणवाडयांना गहू / तांदूळ याचे नियतन मंजूर केल्यानंतर त्यामध्ये कोणताही बदल करण्यात येवू नये.
एकात्मिक बाल विकास सेवा योजने करीता केंद्र शासनाकडून गहू आधारित पोषण आहार कार्यक्रम (Wheat Based Nutrition Programme) अंतर्गत गहू / तांदूळ राज्यशासनास प्राप्त होईल तोपर्यंत बचत गट / महिला मंडळ यांना स्वस्त धान्य दुकानामधून खरेदी पध्दतीने गहू / तांदूळ उपलब्ध करून देण्याची योजना सुरु राहील.

हा शासन निर्णय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग यांच्या मान्यतेने तसेच वित्त विभागाच्या
मान्यतेने व त्यांचा अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक १७६/०६, व्यय-६ दि. २८.३.२००६ अन्वये निर्गमित करण्यात
येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-
(वैशाली पारकर)
शासनाचे उपसचिव

प्रति,

मा.राज्यपालांचे सचिव,राजभवन,मुंबई.

मा.मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,मंत्रालय,मुंबई.

मा.उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,मंत्रालय,मुंबई.

मा.मंत्री,महिला व बाल विकास यांचे स्वीय सहाय्यक

मा.राज्यमंत्री,महिला व बाल विकास यांचे स्वीय सहाय्यक

सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचें खाजगी सचिव,

मा.मुख्य सचिव,मंत्रालय,मुंबई.

मा.अप्पर मुख्य सचिव,[वित्त] वित्त विभाग,मंत्रालय,मुंबई

मा.प्रधान सचिव,[व्यय] वित्त विभाग,मंत्रालय,मुंबई

मा.प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

मा.प्रधान सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय,मंत्रालय, मुंबई (योजनेस व्यापक प्रसिद्धी देण्याच्या
विनंतीसह)

आयुक्त,एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना,रायगड भवन,नवी मुंबई.

महासंचालक, राजमाता जिजाऊ माता-बाल आरोग्य व पोषण मिशन, औरंगाबाद

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व अप्पर जिल्हाधिकारी

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी / अन्नधान्य वितरण अधिकारी

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी,जिल्हा परिषदा,

उपआयुक्त,एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना,रायगड भवन,नवी मुंबई.

सर्व उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी [बाल कल्याण] जिल्हा परिषद

मा. वित्तिय सल्लागार व उपसचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग,मंत्रालय,मुंबई.

सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (ग्रामीण, आदिवासी व नागरी प्रकल्प),

मा. सचिव, महिला व बाल विकास विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक.

सर्व उपसचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय मुंबई

निवड नस्ती कार्यासन - ५

